

ЖЫЙЫЛУУ

Сёз кьонакь юйлени санын кёбейтиуню юсюнден баргъанды

КъМР-ни Башчысы Казбек Кокоч «инвестициялы сагъатны» бардыргъанды, анга кьонакь юйле ишлеу жаны бла юрешген инвесторла къатышхандыла.

Казбек Кокоч айтханга кёре, республикада кьонакь юйлени санын кёбейтиу буюнчокда уллу магъананы тутады, нек дегенде шендио окуна келген туристлени орнатуу бла къытыкь барды.

Къыралны оюнуларын ич туризмни айныуна уллу эс бурдады. Аны бла байламлы «Туризм эм кьонакь алыу индустрия» деген миллет проект ишлейди, Россейни ичинде жолоучулукь этип айланганлагъа кырал субсидияла да берилди.

КъМР-ни Курортла эм туризм жаны бла министрствосу билдиргенге кёре, жылны алты айына республикагъа 520 минг турист келгенди, ол кёрюм пандемия башлангъаны 2019 жыл бла тенгешдиргенде, 43,4 процентге кёндю. Этилген тергеулеге кёре, жылны ахырына дери республикагъа бир миллионна жуукь жолоучу келликди.

Адамла кьуру тау-рекреация жерлеге барып

къалмай, Нальчик санаторий-курорт комплексге да аслам келеди. «Нальчикни федерал магъанасы болгъан курортча айнытугъа биринчи атам этилгенди, мастер-планы жарашдырылгъанды, анга кёре инвесторла бла кыйиматлы эм бир муратлы болуп ишлерге онг барды. Аллай мастер-планы республиканы туристле келген бирси жерлеринде да жарашдырылгъандыла», дегенди

республиканы оюнуосу. «Инвестициялы сагъатда» кёргозюлген проектлени хайырлануу жаны бла онгла суюзюлгенди. Биринчи инвестпроектте Нальчикде Шотенчуков-Пермонов орамланы мойушлеринде орналгъан алгъын Туристлени юйлеи болуп тургъан мейкам кёргозюлгенди. Аны кьонакь юйле бла юрешген халкъыла аралы компания шендио толку комплекс этерикди. Та-

рых магъанасы болгъан мейкамны сыфаты сакъланырыкъды, анда инвестор эки жылны ичинде 120 жери болгъан кьонакь юй ачарыкъды.

Экинчи кьонакь юй Нальчикни Ленин аты проспектинде болукъды, аны хайырлануу 2022 жылда берликди. Анда бу жерли суратчылары эм халкъ чыгармачылыкь бла юрешгенлени кёрмочлери бардырылгъандыла.

Ююнчо проект «Малк» санаторий курорт комплекси мурдорунда болукъды. Анда сабий реабилитация ара ачаргъа мурат барды, бир ызгъа 100 адамны алыргъа онг болукъды, андан сорда да, сабийлени жуукьлары жашарча да жерле кьуралыкъдыла.

Битеу проекте инфраструктура эм администрация болушлукь аллыкьдыла, аланы жашауда бардыруу турист бёлюмю анынтывуна себеплик берликди. Мындан ары да кёргозюлген хар инвестиция проекте тынгылы кьарарыкъбыз, - деп белгилегенди республиканы Башчысы.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоуни пресс-службасы.

Сыйын кёрюу

Таукенланы Карина РФ-ни Федерал антимонопольный службасынга уллу кьуллукьгъа салынганды

Таукенланы Маратны кызы Карина Россей Федерацияны Федерал антимонопольный службасыны таматасыны орунбасарыны кьуллугуна салынганды. Аны юсюнден тийишли буйрукьгъа быйыл 2 августда РФ-ни Правительствоуни Председатели Михаил Мишустин кьол салгъанды, деп билдиреди ФАС-ны официальный сайты.

Таукенланы Карина реклама эм жамауат байламлыкьла жаны бла 2006 жылдан бери ишлейди, ол санда «Санкт-Петербургну водоканалы» эм СПБ ГУ «Транспорт кьурулушуну дирекциясы» деген кырал биригиушлени таматаларыны орунбасары болуп тургъанды.

Быйылгы жылы январь айындан тебирер Россей Федерацияны Федерал антимонопольный службасыны жамауат байламлыкьла жорикюу управленисыны таматасы болуп ишленгенди. Жангы кьуллугунда Таукенланы Карина Жамауат байламлыкьла эм Рекламада, бир

бирге ал бермей конкуренция иш бла юрешгенлеге контроль этюу управлениланы ишлерине кьарарыкъды.

Бизни корр.

Промышленность

Жангы технологияла хайырланууладыла

Кёп болмай КъМР-ни Промышленность, энергетика эмда сатыу-алыу министрствосуноу келечилери Бахсанда Россейни аскерчилерине тюрлю-тюрлю кийимле тикген «ВоенТекстильПром» предприятияда болгъандыла, деп билдиреди ведомствоуни пресс-службасындан.

«ВоенТекстильПром» - жангы технологияланы хайырланган, социал эм экономика жаны бла да магъаналы предприятияды. Аны бёломлери Нальчикде эм Залукожаевне да бардыла. Аларда 600 аслам адам кьармаша-

ды. Бахсанда бёломонде бютюнчокда 80 иччи урунады, келир заманда аланы санын 250 инсанга жеддиргеме мурат барды. Компанияны бёломюно таматасы Алим Кунашев айтханга кёре, иччиле ити иш хакьндан сорда да, толу социал пакет бла жалчытылынадыла. Ол санда хакъсыз ашхана ишлейди, медицина страхования этилиди эмда башха кыйиматлы амалла хайырланууладыла.

Предприятияда жангы оборудованила бла технология хайырланууладыла эм иш кёллю, сынамлы

кадрла урунадыла. Ол себепден продукцияны качествоуула бирге производство да ёсе барды. Коронавирус кенг жайылгъан кезиде цехледе ма-скала эмда башха абериле тиктенди. Мында да ол кесин айырмалы кёргозгенди. Саулай алып айтканда, предпритие жетилг промышленностьда кесини жерин тапханды дегер болукъды, - дейди КъМР-ни Промышленность, энергетика эм сатыу-алыу министрли орунбасары Эльдар Къаров.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

КЕЛИШИМ

Байламлыкьда ишлерге алланып

Кёп болмай КъМР-ни Парламентини Председателини орунбасары, «Единая Россия» партияны штабыны таматасы, «Единая Россияны» регион бёлюмюно, РПС-ни президиумну келечиси Мурат Карданов бла РФ-ни Тишируларыны союзуна республикада бёлюмюно председатели Аулият Каскулова бай-

ламлыкьда ишлерге келишим этгенди. Быйлай ишни магъаналыгъыны юсюнден айта, эки жаны да Россей Федерацияда жашагъанланы жашау болумларын игилендириу ююнчю жамауат бла властьюны арасында байламлыкь жорютюлорге кереклисин чертгенди. Келишимни чеклеринде кёп тюрлю

жумуш толтурулукьду. «Единая Россия» партияны регион штабы жамауат организацианы оюмларна да аслам эс бурлукуду. Ол санда аланы эм кыйиматлылары партияны миллет программасына кьошулурча онг тапдырылгъанды.

Бизни корр.

Фестиваль

Бу кюнде Минги тауда эм уллу бийликкеде, Республиканы кьыраллыкьыны кюнине жораланы, байрам барады, анда 10-дан аслам дуния рекорд салынырыкъды.

Минги тауда – жырла, тепсеуле, рекордла

Алай бла Къабарты-Малкъарны сыйлы артисти, Къарачай-Черкесни бла Ингушетияны халкъ артисти Текуланы Амур 5642 метр бийликкеде «Элбрус-красавец» деген жырны айтханды. Элбруска врлеуе жырчыгъа кыйын болмагъанды. «Биз тынгылы хазырланганбыз, хауаны энчиклерине юйренгенбиз, оюму халы да иги болгъанды. Республикабызда жашагъанланы, аны кьонакьларын да Европаны эм бийик таундан Къыраллыкьыны буюны кюню бла алгъышлагъанманга бек магъаналы эди», - дегенди Текуланы Амур.

Экинчи рекорд да искусство жаны бла болгъанды. Иткёвл

талада, 2080 метр бийликкеде, «Балкария», «Кабардинка», «Тарк къазакъла ансамбль»ден 100 тепсеуно регионда жашагъан миллетлени тепсеулерин кёргозгенди.

Ызы бла уа Дуния рекордланы кюнине чеклеринде чёгюп ёрге кьобууда рекорд жангырылгъанды. Ол да Иткёлда ётгенди, анга 400-ден аслам адам къатышхандыла, аланы араларында Элбрус району акъсакълары, кьошу субъектледен да кьонакьла болгъандыла. Аланы араларында эм гитиче 1 жыл, эм абаданнга уа 85 жыл толгъанды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфья.

ЭСЕПЛЕ

Бай тирлик кьууандырады

Къабарты-Малкъарны эл мюлк проиизводительлери 4536 гектарда

неда хар гектардан 31,6 центнер. Быйыл кышлыкь будай

чыкьгъанды. Картофуну да 520 гектардан 300 гектарында 5800 тонна тирлик жыйылгъанды. Хар гектардан 190,3 центнер чыкьгъанын эсге алсакь, ол да ахшы кёрюмдю.

кыпкылымы эм кьудору ёсюмлюклене уруп бошагъандыла. Саулай алып айтханда, 14325 тонна мироуе жыйылгъанды

3256 гектарда ёсдюрюнюп, 11 000 минг тонна тирлик алынганды. Орта эсеп бла алып айтханда, хар гектардан 33,8 центнер

чыкьгъанды. Быйыл жашил кьудоругъа 580 гектар бёлюнгенди, андан да 2970 минг тонна чыкьгъанды. Молклене кёбюсюнде гектардан 51,2 центнер алгъандыла.

Кьон бузулмаса, айны ахырына нартною да мироуе уруп башларыкъдыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Хурметлеу

Жолабланы Алийни жашы Къазирни малкъар адабиятка келген жолу, кыйын, ныхатлы болгъан эсе да, аны кесини эни тили, оюму, окуучусу да бардыла.

Ахшы, билимли, огуурду теллюбюзно келечиси

2 бет

Айырыула - 2021

ВЫБОРЫ

3 бет

Хунерлипе

Быйыл Байтуугъанланы Светлана Москваде Борис Шухин атлы театр институтну бошагъанды, кюзде аны биринчи театр сезону башлануурыкъды.

Не кюнюн да байрамгъа бура биледи

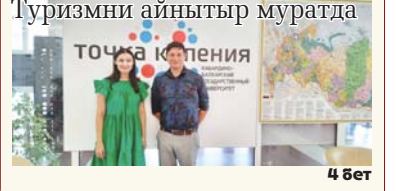

4 бет

Тюбешлу

Туризмни айнытыр муратда

точка зрения

4 бет

Документте

Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысында Экспорт советни Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысыны 2020 жылны 11 декабринде чыгарылган 165-УГ номерли Указы бла кыабыл керюлген кыауумна тюрле-ниуле кийируно юсонден

Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

1. Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысында Экспорт советни Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысыны «Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысында Экспорт советни Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысыны 2018 жылны 25 январинде чыгарылган 7-УГ номерли Указы бла кыабыл керюлген Болуумна тюрле-ниуле кийируно эмда Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысында Экспорт советни Кыауумн кыабыл керюно юсонден» 2020 жылны 11 декабринде чыгарылган 165-УГ номерли Указы бла кыабыл керюлген кыауумна былай тюрленуле кийирирге:
а) Советни кыауумна бу адамлары кыошарга: Бересов Р.Х. – Минеральне Водье тамокны Кыбарты-Малкырада тамонжа постуна таматасы (ырызлыгына кере)
Гузнов С.А. – «Нальчынн сит комбинаты» ООО-ну производсто жаны бла директору (ырызлыгына кере)
Дадуланы М.М. – Кыбарты-Малкыр Республиканы предпринимательге болушу жаны бла арасын регион фонду директору (ырызлыгына кере)
Каншова Б.Х. – Кыбарты-Малкыр Республиканы экспортта себеллик этиу жаны бла арасыны башчысы (ырызлыгына кере)

Кильчук А.И. – гиче эмда орта предпринимательлики «ОПОРА России» битеурсейи жамауту организациасыны Кыбарты-Малкыр республикалы бөлүмюно таматасы (ырызлыгына кере)
Одарич С.В. - «Россейни экспорт арасы» акционер обществоу Ставрополь шакарда представителствосуно менеджер (ырызлыгына кере)
б) А.Б.Тлеужевни култулугун жаңыдан былай бергенде, азы бла – тамата аграрном Артада жазарга: «Терекде налмаз инструментленни заводу» акционер обществоу баш директору (Советни таматасыны орунбасары, ырызлыгына кере);
в) З.А.Кайсановни култулугун жаңыдан былай жазарга: «Кыбарты-Малкыр Республиканы гиче эмда орта предпринимательлики субъекттерине гиче кредитте берюно фонду» коммерциялы болмагын микрокредит компанияны правленини председателини орунбасары (ырызлыгына кере);
г) Советни кыауумундан Х.Ч.Абазехову, Ю.А.Байрамкунову, М.М. Мусуфаровну кетирге.
2. Бу Указ аны кыол салынган күндөн башлап күчүнө киреди.

К. КОКОВ

Кыбарты-Малкыр Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2021 жылны 16 августу, №94-УГ

Тапкандырыу

Чегемни орамлары айбатланадыла

Көл болмай Чегем районну администрациясыны башчысы Юра Борсов «Чегем-парк» проектке кере шахарны ара орамында игилендируу ише кыалай барганылары бла шартта берилгенденди. Биюноклоде подрадикле жану жолукчулагы бордюрула, плиткала салып бошой турадыла, аны бла бирге тегерек-башны жашилдендирича мадар да этилед. Сабийле ойнарча, адамла солурча тематикалы майданла ишленгенденди, энчи оборудованила бла жалчы-тыллангандыла. Шинтикле,

кир-кипчик атарча орунла, чыпылгы чыракыла эм башка абериле да салынгандыла. Боджетден тышында ахкагыа төрт километр чакылы вело-спелед жолукчу эм ара фонтан да ишлене турады.
Юра Борсов, керегенине биюрегенин билдирип, бирор организациаларны келечилерине качестволу материалланы хайырлангырга эм жумушланы заманында тамамларга кереклисин эсерткенденди.
Графикке кере «Чегем-парк» саулай жылны ахырына битерге керекди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Эл мюлк

Консерваладан танг кесек жарашдырылады

Кыбарты-Малкыр арасы консерва предпринимарлары кыстау такта кегетелени жарашдырып кюрешедиле. Биюноклоде 5 мингден аспам тонна нашадан 21,5 миллион

чакылы банка чыгарылганды. Ол былтыр бу заман бла тенгеширгенденди, 110 процентте аспамды.
Аны бла бирге татлы нартохден да 12,5 миллион

консерва этилгендени нада былтырдан эсе 12 процентге көп. Андан сора да, бу конюнде то-матла бла татпы чибжигени да жарашдырып тегерегениле. Бизни корр.

Игилендируу

Ичер суу бла жалчытыу сылтаусуз болурча

Гернегежде «Таза суу» регион эм «Экология» миллет проектлеге кере эски суу быргылааны жангыртуу кыстау барады. Аны черкенинде 2600 метреде суу ызла кыазылгандыла эм полипропиленден быргыла, бегондан тогыяны эм башка затла да келтирилгенденди. Биюноклоде ишле 1000 метреде тамамлангандыла. Бу жумушла башалганырандан сора энчи администрациясы мектепке баргын Хулам орамны мардалгагы келтирича эттерди.
Игилендируу ишени кылар программаны себеллиги бла бардырып ючюн, тиийиш документация да жарашдырылгыды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

БУШУУ

БЕРДЮЖА Владимир Иванович

Кыбарты-Малкыр Республикагы улуу бушуу сынарга тошкенденди. 2021 жылда 21 августта жашаууно 68-жылгыгында республиканы эл молк производстоно белгили кырауучу Бердюжа Владимир Иванович дунясын алышканды.
Владимир Иванович 1954-жылда 28 февралда СОАССР-ни Алан районну Советское элинде тууганды. 1976 жылда Орджоникидзе шакарда Тау эл молк академияны тауусуп, агроном усталыккы алыганды. Уруну жолун КМДАССР-ни Май районуну «Ленинцы» колхозуно сабан ишле бригадасыны агрономча башлаганды. 1977 жылда Совет Армиядан демобилизациясындан сора эл колхозуна кыйтып, бахча ишле бригадада бригадир болганды, азы бла – тамата аграрном Артада жазарга ол Май районда башка-башка жумуш алып кылуусында урунганды. 1999 жылда «Ленинцы» СХПК-ни председатели болганды. 2005-2007 жылда Владимир Иванович Кыбарты-Малкыр Республиканы эл молк эм производстоно министр эми 2007 жылдан ол жаңыдан «Ленинцы» СХПК-ни таматасыны култулугу-

и ол товарны кыауумна бир неча кере кыошулганды эм Битеурсейи эришмеледе тюрлю-тюрлю майдалгаа тиийиш болганды. «Ленинцы» СХПК-уа бир неча жылны Кыбарты-Малкыр Республиканы эм иги эл молк предпринимарына саналганыла турганды.
Бердюжа В.И. Ново-Ивановское алы социал айнууна, ишчилени сабилерини вулада окууларына, кылоайсыз кой-корулге болушулук тапдырыуга эс бургангайлы турганды. Владимир Ивановични бирик профессионаллыгы эм адамлыгы ючюн республикада аны хурметин керегениле, сый-намыс бергенденди.
Бердюжа В.И. жамаут иш бла тирчи кюрешенди, Кыбарты-Малкыр Республиканы Парламентини ючюнчени тюртюндо бешинчи эм алтынчы чакырыгы-

лыларыны депутаттына айырылганды. Парламентни алтынчы чакырылуунда ол Миллетле арала байламлыкка комитетни сопредседатели эм Аграр сорула, табиगतтын хайырлануу, экология эм кыаууртени саклау жаны бла комитетни келечиси болганды.
Бердюжаны жетишимлири бирик кырал саугыла бла белгиленгенденди. Ол «Знак Почета» орден, Кыбарты-Малкыр Республиканы Сыйлы грамотасы бла да сауугаланганды. Россей Федерацияны эл молкюно сыйлы ишчинди, Кыбарты-Малкыр Республиканы эл молкюно сыйлы ишчинди.
Бердюжа Владимир Ивановични, чынты патриотуну, хунерини эм огурулу таматаны, керти тенчи юсонден жарык эстериле бизни жокереперибизде өмюрлөгө сактыларгыдыла.

Кокос К.В., Егоров Т.Б., Мускуланы А.Т., Маков Т.Э., Козлов М.М., Амосова Ф.К., Ашхотов А.М., Бердов Х.А., Гелляны А.С., Говоров С.А., Жанатайлы С.А., Залиханов М.И., Зумаклы А.Д., Карданов М.Н., Кармонов Х.М., Клецов М.М., Кунижев М.А., Маслов Н.А., Нахушев З.А., Паногов А.А., Саненко Т.В., Сохроков Х.Х., Текушев А.А., Уманялы А.М., Федченко Л.Л., Шаххожа А.Б., Хубиев М.Б., Шихабатов М.Х.

ЖАШАУ ЖОЛУ

Юзефир Чегем ауузунда Жунуу элде тууганды. Жарык эл элени аты тауула бла бирге орта Азияга кенон, андан бери кыайталмай болганыча, жалаңда анда жашаганыла, тууганланы эсгеруленде сакланады. Алайды да, Юзефир сюрюнде отерткылыкты жашычы болуп, Кызастанга тошеди. Анда Кызазх университетте билм алып, бери кыайтхандан сора уа Хушто-Сурт элде орта школуни директору болуп ишленгенди.

Дагында ол, окууун андан ары бардыры мурадыта, 1967 жылда Кызастандан Илму академиясыны аспирантурасына киргенди. 1970 жылда уа, жаңыдан Кыбарты-Малкырга кыйтып келип, «Эльбрус» китап басмада ишлеп башлаганды. Анда политика бөлүмүнө, азы бла окуу китапга чыгарганын бөлүмүнө редактору, таматасы болуп да иги кесек жыл урунганды. Ахшы ишленге ючюн бир кыауун сыйлы саугыга, иги кесек грамотага, «Кыбарты-Малкырыны културасыны сыйлы кулдукчыусу» деген даражалы

КИТАБЫ

Жолабаны Юзефирни «Ай, заман эл» атты кытабы баштап 2001 жылда чыгарганды. Жазуучу аны кесини 1973 жылда жалган дау бла илшинчаны салынган кыарында Жолабаны Даниялгы атайды. Бу китапны бир жангылыгы – жазуучу мында повесть жанрда усталыгыны тура эткенди. «Жаңгы жерде», «Гылуу чычаран» деген аттары бла эки кысык повесть киредиле бир. Бир кыауун адамны кыбарыны юсю бла сюрюнде таулу халкы

летибизни тамырлары кыядан келгенин излеп, жазуучу Абиляны «Эртегили тюрлю» деген китабын малкыр тилге кенчоргенди. Дин жаны бла кыарганда да, иги кесек иш эткенди. Ол торк тилден М. Сойменни бла П. Алтайны «Исламны беш фарызы», «кызазх тилден Т. Алыкуланы бла Д. Юнлюно «Кыуранны окургузгы койрени»», А. Таужитовну «Кытык деген не халкы эди?», туркмен тилден Абулгазыны «Торк шежиреси», уйгур тилден «Кыуран халпарла» деген чыгармаларын

Хурметпеу

Ахшы, билимли, озгурлу телюбюзно келечиси

Жолабаны Алины жашы Юзефирни малкыр адабиятка келген жолу кыйын, ныхытлы болган эсе да, аны кесини энчи тили, оюму, окуучуусу да бардыла.

Солдон оңго: Жолабаны Юзефир, Тобаксойланы Мухтар, Наршулуны Мадыр, Алталын Жамал, Собачылыны Арипа.

атха да тиийиш болганды. Биюноклоде солуданды.
КЪАЛАМ СЫНАУЛАРЫ
Кесини усталыгына ол көп тюрлю жанрда керегени. Илму статьялардан башлап, халпарла, новелла, повестьле да жазганды, кенормеле бла да белгили жетишилгенде жеткенди.
Юзефирни «Жор этегинде» деген ат бла чыкканын биринчи китабы окуучулары кыолларына 1980 жылда тошкенди. Юч кесектен кыуалгын китапха халпарла, новелла, чам халпарла да киргенденди.

«Жазуучуну юсонден оюмун аны биринчи китабын кыолава не юн олсанг да, ол юндөн кыуалгы башлайды. Юзефирни биринчи китабы аны ич дуниясындан көп затны айтады. Сөз ючюн, «Аманат» деген халпарда шакарда жашагын, ишленген жаш адам, элге аммаасына келип, анда кыарта бла тошөп, аланы халпарларына, сыбыгыны соккыларына тынгылайды. Тизиленин орталарында жазуучу ачык айтамын, алай биз сезип турган бир зат барды: биз, кыартырыбыз оюнгенча, заман табыла алыгы тынгылы аланы аныгылап жашамаганыбыз терди деген оюм.
Аны новеллаларын сагысанг, бек биринчи эсинге «Ап-паны ашыгы» («Жуугутур ашык») деген новелла тошеди. Кыарт апаны мында берилген сыфаты, тауу кыартаны озгурлулуктары, жарыуларыны жашырып, кыуанчлары дунягыга туура эте билгендерин, аланы умутлары, иги кыуумлары да

керег кыйылыгыны ачыклай, автор ишленге игиликтерини, аманланы да аманлыкларыны юсондерин халпарлайды.
Кызастанда иги кесек заман жашагын Юзефир ол халкыны, аны халалыгынын, жандаурулугун, тейэмоллологон, миллет элиниги сураттай, аны бла бирге кыарда да адамлыкка тыийишли ушлангы биикликтерини керегетеди. Ол кыйын заманда кыаар берген сынауу, кызазх халкы бла кенюнчолго бир болуп хорлапгандыла, дейди. Алай болмаса, югон-югонде да тауурулу ырызлыгы сөзлери аланы табыл турмаз эдиле.
Бу китапха кирген халпарлары, таурулары, новеллалары, чам халпарлары, масхалалары да кесерини окуучулары бардыла. Сөз ючюн, «Тогуз кашкене» деген таурулу ырызлыгыма да киргенди, халкыны ауунда жюрюй кетип, басмага тошген, сыйдамланган чыгармагы ушайды. Тыгын, сыйоп окулады. Аланы кер келген жолучу бла кешенеле кесери халпар айтады. Сюжет эзде бу торло форманы жайгалануу новелланы суратлап ючюн ботюнда бай эткенди. «Тогуз кешене» миллетибизни жомак тарыхыны бир бетиди.

ЧАМ –

ЖАШАУ КЮЗГОСЮ
Юзефирни иги кесек чам халпары барды. Анда жамаутаны ичинде бир торлюно юн-юкюно туудурткы болупта, ишле сөзүне кеси жазарын тапхандыла. Масхаларына бла чамны ортасы узак тоююнда, алай бир бири баймы олгесе жарлымы этедиле – ол энчи сорууду. Алай юкюнчюно ичинде жашырлгын жылжымкыла да сагыш элдиредиле. Итини бла аманчы болды. Болсода аланы бир этерге жарыкы тоююду. Сабийле деп жазылгын чыгармаланы психология энчиликтери бардыла. Ол жумушун жалаңда сабийле бла ишленген, аланы оюмлары, умутлары теренден билген жазуучу тамам атылгыды. Жаш телюно итилик этерге чакыргын, тюзтеген сөзю, кыаарды, не заманда айтылса да, магынасы улпуду, борчу ауурду.

КЕЧОРМЕЛЕ – ХАЛКЪЛА АРАСЫНДА ТЕИРИ КЫСЫЧЛА

Ол, ана тили багысын адамда да бек чыгара келген киде кыаарында, торк тилени бир кыауумун тинтеди, биледи. Мил-

плеттери бла бирге болганын керегетеди. Халпар жашчыны алындан барды. Арта, апаны жашы Азамат кыазуудан кыйтып келгенде, кыартны кыабырына келип: «Апта, Азамат немисилени хорлап келгенди!» – деп кычыргын таулу жашчык, толугу анылапмаса да, биле эди кыартны жорек кыйгысы, жокрине сыйынамай, дуняны топуруганы.
Апаны бу чыгармада берилген сыфаты мени эми башка кыартны, башка халпарда жашаган адамны, кыарчалыны Кюмиш

Жети тюрк тили билген Юзефирге ол кыйын да болма. Жолаб улу тилени устасы болганына шагатылык этпен шартла дагында кендоло. Сөз ючюн, ол 9-12 өмюрлөде торк тилге жазган дуняда белгили алилле Абунасир Ал-Фарабин Махмут Кыашкыларны, Хожа Ахмет Евсенин, Деде Коркутну 19 өмюрде жашаган татар адабият тилин мурадот ташын салгын айтылыкты алым, устаз эм жазуучу Кыаам Насырланы юсеринде статьяны аламат анылашкынуу статьяла жазганды.
Кыарчалы-малкыр тилин торк дунясында магынасын белгилер ючюн, Юзефир ана тилибизни торк тилге бла тенгештирип, тинти тамега улуу эс бурды. Ол аны оюген те-маскы десек, тоз болурубоз. Ол кыаам миллетни адабият тилин мурадот салган закый замануу Кунубай улу Абайны, Кызастанны Кырал саугы-асыны лаураты Мирзалев Кыадырны, белгили кырым татарлы позг Рамиз Бураншаны назмуларын кыарчалы-малкыр тилге кенчоргенди.

ТЕЛЮЛЕГЕ КЫАЙГЫРУУ

Окуучу-методика ишге да улуу кыйын салган жазуучулардан. Шахар шоклода малкыр тилин окутурга жазылгын харфлыккыны, шахар эм эл шоклода экинчи класыны окуучуларына деп дерс китапты жазуучу-методика автору. Ол Россо Федерацияны эски улуу чыгармачылык союзылары – жазуучулары бла журна-листтерини ченлериди.

Аны жашуу жолу не бек ныхытлы болган эсе да, тауекил хорлапганды. Малкыр жазуучу Жолабаны Юзефир болгон да кыаламын кыолундан кетер-медди.

МУСКУАЛАНЫ Сакинат.

«ЕДИНАЯ РОССИЯ» партия РФ-ни Федерал Жыйылыууу Кыргызал Думасын сегизинчи чакырылыууна депутатха кандидатларын көргөздө эма сизден, бир жерлиерибизден, алагы себеплик этеригизни тилейди. Айырыула – кыралны жашаууна магыналы кезууду. Ол улпу политика сынауду. «Едина Россия» ол сынауга хазырды.

Беш жылы ичинде «Едина Россия» экономиканы тутучуу айнтыгы жаны бла ояла бла законаны кыбыл көргөндү. Биркюнлөк фирмалагы кыжау оюнула этигенде, ахчаны тыш кыраллагы ёдоруу ючюн уголовны жуупаллы тохташтырылганды. Россейли предпринимательге, ол санда гитче эма орта бизнесге, болушууу

РЕСПУБЛИКАНЫ ХУРМЕТЛИ ЖАМАУАТЫ!

мадарлары жарашдырылгандыла. Аладан налог ауурдук кетерилгенди. Партияны башламчылыгы бла кеселери иш ачып кырмашханланы статусу да белгиленгенди.

Кыралны жанындан социал болушуктугу улпу эс бурулганды. Ол санда аналкы капитал бла байламлы программа 2026 жылга дери озунганды, сакталкык ючюн пенсия алынуу тын амалы тохташдырылганды. Ата-аналагы жети жыл толмаган сабийлери ючюн болынчыгы иш хаккыны 100 проценти теленирга этигенди, сабийден ауурдуклары болган тишируулагы (кыыйн болумуга тошгөнгөле) ай сайын телениучо ахчаны ёлчөми кёторюлгенди.

Ишлемегенлеге да сабийге 1,5 жыл толгунуу кыраганлары ючюн ай сайын теленген пособияны бек аз ёлчөмине да кышуулганды. Декрете чыккыган кезиуде ишсиз кыптангагы да пособияны бек аз ёлчөми ёсөндү.

Партия школланы автобула бла жалчытууу программасын да андан ары бардырады. Аны хайрындан регионала 2016 жылда 9 миндег артык автобус алгандыла. Партия Президентни «Земский

учитель» программага кёре элге көчгөн жаш усталзаны хар бирине миллион сом телениучо юсонден башламчылыгын толтурууга да тири кытатышды.

«Едина Россия» пандемиядан сакланууу, аны кезиуде инсанлагна не жаны бла да себеплик этиуно юсонден магыналы закондан бир нечачасын кыбыл көргөндү.

Бу айырыулага «Едина Россия» политика партия Халкк программа бла бардыла. Ол а адамларыбызны оюмларыдыла, излемлериде эма сурамларыдыла эма насихатлардыдыла. Жыйырма жылы ичинде «Едина Россия» Россейни Президентни В.В.Путин бла бирге кыралыбызны – кючлю, адамларыбызны жашаулары а кылоялы эма ыраатлы этер ючюн кюрошеди. Кеп зат да этигенди. Биз аинибыз. Келир заманга тауек кырайбыз. Артык кырай, биз ол жолуу жалаанда миллионла бла инсанларыбызны тири кытышулары эма себепликлери бла ёталгызыбызга тошюнебиз. Мындан ары да жалаанда бирге баралкыбыз ол жол бла.

Кючлю Россей эма адамларыбызны ырахат жашаулары ючюн!

«РФ-ни Федерал Жыйылыууу Кыргызал Думасына депутатла айырыуу юсонден» 2014 жылда 22 февралда чыгарылган 20-ФЗ номерли Федерал законну 66-чы статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликке хаксыз басмаланады.

КПРФ ЮЧЮН

«Халкк властыха он атламны» баш борчлары:

быз. Пенсияга чыгынуу халкыга тап келген эма тозлюкю амалын кыайтарлыкыбыз.

Барысын да жашау журтла бла жалчтырыкыбыз. Кеп фатарлы юйлеге тынгылы ремонт этиу кыралны боюнуна салынырыкыды.

Тишируулагы бла сабийлеге аладан сыйрылган гарантияланы бла льготаланы кыайтарлыкыбыз.

Налогланы тозлюкю системасын кыраурыкыбыз. Кылоялысызла аяны телемезча, байла уа кёбюрок телерча этерикбиз.

Олигархча кылгагы этген табийгат байлыклары бла стратегиялы бёлюмлени халкыны иелигине кыайтарлыкыбыз.

Бийик хайрыгы технологияланы мурдорунда жангы индустриализацияны бардырыкыбыз, Россейни битеу дуняда баш магыналы кырачла даражасын кыайтарлыкыбыз. «Халкк – властыны кыраучусу»

деген жоруукны жашауда бардырыкыбыз. Айырыула тозлюк бла, демократиялы халда бардырыкыбыз. Адеп-кылыккагы эма патриот ниетге юйретинуно, орус дуняны кыоруулауу эма кёпмиллетли маданиятыбызны жетишмилерин саклауу борчун кыралны боюнуна саллыкыбыз.

Зорлукнуу, кюйсюзлюкю, масхаспызлыкны ниетлерин жайынуу жолун кесерикбиз.

Россейни жарлы бола, халкыны уа азал барынуу тохташтырыкыбыз. Адамларыбыз келир кюнге тауек кырач этерикбиз. Ма ол муратларыбызга жетер ючюн биз «Халкк властыха он атлам» деген программамызны жашауда бардырырга тауеклибиз.

«РФ-ни Федерал Жыйылыууу Кыргызал Думасына депутатла айырыуу юсонден» 2014 жылда 22 февралда чыгарылган 20-ФЗ номерли Федерал законну 66-чы статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликке хаксыз басмаланады.

«КЮЧЛЮ РЕГИОНЛА – КЮЧЛЮ РОССЕЙ!»

«РОДИНА» битеуроссей политика партияны айырыула аллы программасы:

КОРРУПЦИЯ

Коррупция этгенни Ата журтун сатканга санарга, кеп заман оза да, жаззага тартырга керекди. Аллайланы илшанга салуу жанылыбыз. Башка кюйсоз аманылыкка ючюн да ёлтюруюно дурус керёбиз. Мурдарла, сабийлеге зорлук этгенге, террористке жашарга эркин туюлдуло.

КЫРАЛ БАШЧЫЛА

Кючлю Россейде кючлю власты болууга керекди. Кыралга аны эма анда жашаганыны миллет сейлериин кыорууларыкы адамла башчылык этсиюле.

Россейде каныны тонап, тыш кыралга кыачарга умут этгенге, сабийлери, юй бичелери кыралдан урланган ахчагы тыш кыралла бол миллиондарыны жоюп жашаганылагы властыга жер болмазга керекди.

Россей сайламанлыкны туюлду, битеу россейлидени да РОДИНАСЫДЫ!

Коррупция этгенни Ата журтун сатканга санарга, кеп заман оза да, жаззага тартырга керекди. Аллайланы илшанга салуу жанылыбыз. Башка кюйсоз аманылыкка ючюн да ёлтюруюно дурус керёбиз. Мурдарла, сабийлеге зорлук этгенге, террористке жашарга эркин туюлдуло.

2013 жылда СПбГУ-ну «Менеджмент в здравоохранении» бёлюмю бошоганды. Бюгонлюкде КъМР-ни Саулук саклауу министрствосу Республикалы сабий клиника болынчысыны гипербарическая оксигенация кабинетини башчысыды.

«Дунианы политикасында уллу турениуле бол та турган бу кыыйн кезиуде мен азатылыкны бла социал тозлюкю хазналары жаны болуп союлем.

Къабарты-Малкыарда жашаган адамча, аны проблемаларын бирледен эшитип билмейле. Республикалы кабыз мындан эсе иги кыдагы тыишиди. Заводланы кырууту, медицина жумушлары кысхартаруу, иш хаккыны азгыты, гитче стипендияла, бюджет ахчаны юлешууде тенглик болмаганы, социал

МУРАТЛАРЫБЫЗ

Халкыбызны төрөли хазналарын кыоруулауу, регионланы тенг айнууларын жалчтыгыга себеплик этиуду. Кючлю регионла – кючлю Россей! Бюджетни фйдалары битеу регионлагы да тозлюк бла юлешилери ючюн кюрошу.

МЕДИЦИНА

Медицина аны жумушларын хар адам да хайрылангырга болууга керекди. Дарманланы бла оборудованианы сатып алыуга кыралны жанындан кыты контроль этилмей жарактык туюлду. Кырал болынчалда медицина жумушлары хакк бла тамамларга кюрошгөнени жуупаха тартыгы тийишиди.

Биз кыыйн саусузлагга халкыдан ача жыйынуу терге санайбыз. Ол зат бизни Россейибиз, бай кыралга арталдыла келишмейди. Саусузлагга багырга ахчаны кырал бёлюрге борчуду.

«РФ-ни Федерал Жыйылыууу Кыргызал Думасына депутатла айырыуу юсонден» 2014 жылда 22 февралда чыгарылган 20-ФЗ номерли Федерал законну 66-чы статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликке хаксыз басмаланады.

Манга, Россей Федерацияны Федерал Жыйылыууу Кыргызал Думасын сегизинчи чакырылыууу кандидатына, ЛДПР эма аны КъМР-ни Парламентинде фракциясы пенсия системага кылай кыраидыла деп, терк-терк соруудула. Бюгон мен аны юсонден оюмуу билдирирге сюеме. Ол ЛДПР-ни программагы муратларына толусуулай келишеди.

Россейде уллу, хайрысы, илму бла мурдорланмаган эма арталдыла ишлемеген пенсия система кыураулганды. Къартлыгында кылай пенсиясы болуугун хар адам да анылап кыорук туюлду. Ол а халкыны хылыкка этиуду!

Ёлгенлени саны Россейде 2020 жылда 18 процентте кейбейнди (323,8 миң адамга). Ала Росстатны шартларыдыла. 2021 жылы эселери уа андан да осал болуудула. Шёндю окунуу белгиледи Россейлиден жалаанда 146,24 миллион адам кыланганы. Ол а 2020 жылы 1 январьдан эсе (146,75 миллион) 510 миң адамга азы.

Ол нени көргөздөт? Пенсияга чыгаруу кеп санын кёторюрге жарамзылыгын. Аны уа кёторгенди. 2018 жылда окуна Кыргызал Думда парламентариюлени асламы пенсияга чыгаруу жаны кёторю жаны болуп бирча кюл кёторгенди, арталдыла сагыш эте турмай. Бизни инсанларыбыз узак ёмюролюде деген бо-

«РФ-ни Федерал Жыйылыууу Кыргызал Думасына депутатла айырыуу юсонден» 2014 жылда 22 февралда чыгарылган 20-ФЗ номерли Федерал законну 66-чы статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликке хаксыз басмаланады.

Адамлагга тийишлисича эс буруп башлайык!

лурла. Къужурдук! Бюгонлюкде, сёз ючюн, эр кишилени пенсияга чыгаруу жыл санлары бла орта жыл санлары арталдыла келишмейди.

СЫЙСЫЗЛЫК

Пенсия реформа жамауты бек ачуландырганды эма пенсияга чыгаруу жыл санлары жууклашкан адамланы сыйсыз этгенди.

Ала пенсияга чыгарууга 3-4 жыл кылангандыла. Алгын ала пенсия бла жалчтылык эрле. Энди уа, аурууларына, арызганына да кырамай, кыулукчуланы акылсызлыкларыны хатасындан Кыргызал Думда «Едина Россияны» фракциясыны айтханын этгенлери ючюн урунуу биржаларын дайым жоукларга тошгөндү.

Аллайлагы иш а жокуду. Кырулуша ишлер ючюн неда станок артында союир ючюн а ала алай жаш туюлдуло. Алагы бюгонлюкде табылган иш – вахтерлукду.

Ичи жерле уа аздан-аз болуп бардыла. Властыла да гастарбайтерлени хайрылануу жолуна тохтагандыла. «Пенсия реформадан сора урунуу рыногузда эсепте жыл сайын 200 миң уллайган адам кылыкыды» деп эсертетиле спецалисте. Аланы айтханырына келгенбиз.

ПЕНСИЯНИ ИГИ БОЛУРУН СЮЕ ЭСЕНГ, ЛДПР ЮЧЮН КЮЛ КЁТЮР!

Адамланы фйдалары ала, кыралны дыккы пенсиялары ышанмай, кеслери ёмюрдөн ахырга жалчтылары болууга керекди. Алай кырал да кесин инсанларына кёбюрок эс буруга борчуду. Бюгонлюкде жалаанда ЛДПР-ни

Келир заманга ышанылуук бла

политиканы кытусузлугу, социал кыоруулауу кыруусузлугу, жамауты масхалкыкны бугыюуна тоше баргыны – ала барсы да адамны кёлон сындыра бардыла.

Мен политика келир заман ючюн жуупалы болган, адамны сыйгы жюрюген эма илмууга айнырга уллу онгла берилген, билим айлырга, медицина жумушла бла жалчтылыгырга да хар кимни кылуудан келген кючлю кырал жанылыма. Билим беруге бла саулук саклауга бёлюнгөн ахчаны кёбейтир, бюджет сферада ишленгени хаклары «бир тариф сетка» бла теленир жанлыма.

Жер-жерли самоуправленины полномочиялары кыайтары эма бюджеттен анга ача бёлюнор жанлыма.

Адамланы кёлерин сындырмаган законла, властыха ышанылуукнуу бла ийнануулукнуу ючлендирген кыулукчула эма полициячыла жанлыма.

Политика эма экономика реформала халк асламаны излемлери келишпирлери, политикада бла экономикада конкуренция болуу, бизнесин властыдан айыруу жанлыма.

Мен милитаризмге бла миллетчиликке, адамланы сифатарына бла ышанларына кёре айырыуга кыжауама.

Партия эркиниги, демократияны, тенг онгланы, адамга хурмет этиуно ниетлерин кыоруулайды.

Адамны жашауун саклар, даражасы бийке болган, халкыны өткөмөндирлик кыралны кыруу ючюн кюлдан келгени аызгагы керекди. «Яблоко» партия бир жеринде тохтап турмайды эма адамны эркинликлери баш магынаны

барды халкыга тап келген эма аныгылашынган пенсия схема.

Пенсияга чыккындан сора адам ишлеген жылларыны хар бирине миң сом айлырга тийишлиди. Жыйырма жыл урундугуу, пенсияга чыгаруу жыл санын жетди, пенсия айлырга сюенисе? Чыгы бер – сени пенсиян 20 миң сом болуукду, 40 жылны ишледин – 40 миң пенсия ал. Андан да кеп айлырганы сюесе? Пенсияга чыккынычы, кесиги пенсия очтууга ача ётюр. Аны уа кырал инфляциядан кыорууларга керекди.

Багылы айырычула! Сизден соруга сюе: чиновникле сизни хылыкка этип турганлары кычан кыоруккыдыла? Социал магыналы законла чыгармаган власты сизге керекмиди? Сизни эркинликлерины кыорууларга власты келирин сюемисиз?

АЛАЙ ЭСЕ, ЛДПР-ДЕН КАНДИДАТ ЮЧЮН – БЕЗОДЪОК ВЛАДИМИР ФЕДОРОВИЧ ЮЧЮН – КЮЛ КЁТЮРОЮЗ!

тутхан айнуу жолу көргөздөди.

Адамла кюркыгандан бегигенди. Тюрленине керекди, адамла оюмларыны ачык айтырга, инсанлада ийнануулук болууча. Етюрок айтып турууга, бир жерден телемге, кыулуклагы жуукланы алып турууга, «кюл кюлуу жууду» деген жоруукка кертик, мамырык эма алга баруу бла кыжау сюепаллыкыбыз.

Адамларыбыз республикабыздан уллу иш хакк эма игирек жашау излеп кетме, анда тынч-кыраат жашау этер эма ишлер ючюн кырал кырал төреге айланган коррупциядан керуу болууга керекди.

Айырыулагы кимлени жиберирге, хорламны кимге берирге – аны оюнуу сизни ючюн не этерге кылангандыла.

Тюз ниетли эма жалчынкысыз депулата не кыдар кеп болсала, бизни барыбызга да ол кыдар игиди. Башка тюро айнырга амал болуу жанылыбыз биз.

Жашауубуз сайлауубузга кереди!

«РФ-ни Федерал Жыйылыууу Кыргызал Думасына депутатла айырыуу юсонден» 2014 жылда 22 февралда чыгарылган 20-ФЗ номерли Федерал законну 66-чы статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликке хаксыз басмаланады.

Хунерпиле

Не кюнюн да байрамгъа бура биледи

Быйыл Байтууганланы Светлана Москвада Борис Щукин аты театр институту бошоганды, кюзде аны биринчи театр сезону башлангырында. Къулий Къыйсын аты Малкяр театрга жаш билимли артисте келгенери барыбызы да къууандырады. Таматаланы кыттарында жашла да бар эседе, миллет театр айнырыкыды.

Светлана ата юю Табен Чөгмөдери. Атасы Рашид ат администрацияны болжал халда таматасыды, шокда сууратпау искусствону эм физкультураны дерлерин бардырады, анасы Марина уу малкяр тилини бла литератураны устазды. Сейир тойлолду, Светлана малкяр тилини билгени да, искусствону сойгени да.

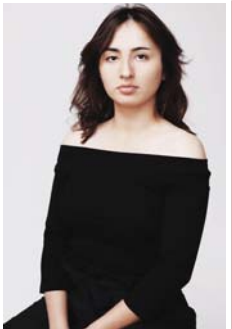
«Мен сабилыгымда да шокда битев байрамлагъа къатыша эдим, ол заманда окуяна сахнада тургура интингенме. Арда сагыш этип, ангылагъаным баям, сахна мени къадырым окуя болуп, округрга, ишлерге келгенсим. Сора малкяр студияга жаш адамланы алдыла деп эшиттимилей, арсарсы арга документлерин атеме. Москвада театр институту киргенини эшиттимемде, алай насылып эдим!» дейди Светлана.

Байтууганланы кызы институтда жаланда усталыгы бла байламлы угъай, жашау дерелди да алгъанды. Хау, хар зат да кеси дегенде болуп да бармай эди. Биринчи атамла къыйындыла, устас айхан сифатын кертгозталмасан, тыюлгонен да этесе, алай хар кюн жаны умутла сауугалайды, ишген а, эрте-кең болса да, айнып башлайды. «Сатира театры актёрну мени устазым Родион Юрьевич Виночкин биллими кызыленимгенди, художество башчы, актриса Нина Игоревна Дворжжанкы да къыйыны улдулу. Сау болсунла», - дейди Светлана.

Бир адам бар этди, жылдан жылга торло торло сылтатла бля бир къаууму көтөнчиле, алыла уа дипломлары алгандыны.

Жаш артистка Малкяр театры сахнасында бир бирлерине ушамагъан сифатла къуаргъа келгенлиди. Не буюкдуур кереклиси барды, жаш тёлону ичинде артист, скульптор, суратчы, музыкант, назмуру, жазуучу болуугъа сойгенле, искусствоза къулаб этерге интингенле аздан-аз болу бардыла. Алай концертте барсакъ, таулу артистлени жырларларын сакълайбыз, республикалы кермончледге да таулу суратчыланы ишлерин излеп, алачы кёрпю, андан сора башхала бля шагъарейленебиз. Алай буюсаттада барса иш, малкяр культураны черги къуруп кетерге болукдуук. Фахуланы жолларын кесмей, Москвада билим алыргъа интингенлеге болушурга керекди. Халкыны аты бек биринчи искусствону юсю бла биллиги болады.

Светлана жаланда театрга угъай, кинода да ишлерге умтулду. Алай буюсатта таулу болуп Москвада неда башха улпу шахарлада режиссёр усталыкыгъа окугъан адам бармыды? «Светлананы атасы, анасы, эгени, къарындашы да театры сайлангъан ангылап, не жапы бля да болушканылай тургъандыла. Жуукчуланы сазлери, ангыланлары бек магъаналыды. Светлана жагы ишден, жагы жолдан къоркыгъан адам тойлолду, буюсаттада мадания жюрюторге

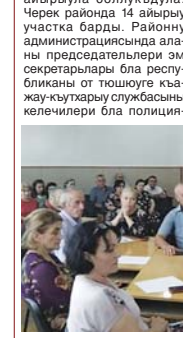
Къоркыусузликъ

Къоркыусузликъ
17-19 сентябрьде Россияны Къыран думасына айырыла болукдуудула. Черек райоьда 14 айыру участка барды. Районун администрациясында ала ны председателиери эм секретарлары бля республиканы тошоуге къажу-къутхаруу службасыны келечилери бля позициячыла тобешгендиле. Жыйылыгъа эплени башчылары да чакъыртылгъандыла. МЧС-чиле алагъа адамла аслам жыйылгъан керпеле тошоуге къоркыусуздукну жалчытууну жорукларын эсертгендиле. Ала чертип айтханларыча, бу жаны бля жууаптылыкъ айыруу участкаланы бля

Къоркыусузликъ

Къол кётюрюу чырмаусуз ётерча

Чыла тобешгендиле. Жыйылыгъа эплени башчылары да чакъыртылгъандыла. МЧС-чиле алагъа адамла аслам жыйылгъан керпеле тошоуге къоркыусуздукну жалчытууну жорукларын эсертгендиле. Ала чертип айтханларыча, бу жаны бля жууаптылыкъ айыруу участкаланы бля

Эсертти

Чекчи тийрелеге кириуде – энчиликле

Къабарты-Малкърда чекчи зона Элбрус, Чегем эм Черек районланы таулу керпеле бля ётеди. Алайтан барып ючюн, документле иленгенди. Аны бля байламлы Россияны МЧС-ни регионда Баш Управленисы ФСБ-ны «Адамланы эм транспортну чекчи зонага кирюулери бля байламлы пропусклары берюню Къоркыусуздукну федерал службасыны Администрация регламентин тошоудуруму юсюнден» 89-н номерли буюрукту кичине киргени билдиреди.

Аны тийшилликде пропусклары бля эркинлик къатылыны Россияны граждандары 15 ишчи кичине, тыш къыраллаы келечилери уа 30 ишчи кичине ичинде алаптыкъдыла. Аны ючюн завленианы почтаны бёлюмюнде, ФСБ-ны Чекчи управлени-

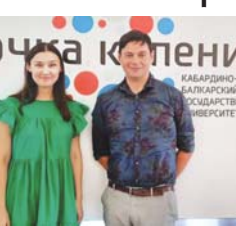
билдирерлерин тилейди. Солугъанлагъа таппыкъгъа жоюучулукну эсепте электрон халда да салырга болукдуу, аны ючюн <https://07.mchs.gov.ru/> сайта энчи клакда къуралгъанды. Онлайн-завленианы орус эм инглиз тилде толтуругъа онг барды. Анда туристле бля альпинистле жолгъа не заманда чыгарыкларын эм артка къачан къатырыкларын, маршрутларын, не Мурат бля келгенлерин, ала бля байламлыкъыны кылай тутаргъа болукдуу да газалыкъдыла. Ала бир тюрлю сылтау бля маршрутларын тюрендериле, къаууму башчысы аны юсюнден борчу халда къурарчуулагъа билдирге керекди.

ХАБИБУЛЛАХЛАННЫ Зульфия.

ТОБЕШУ

Туризмни айнытыр муратда

Россияны туризм эм сервис къабарты-Малкърны кырал университети студент туризм программаны айнытырга келингендиле. Анга керге, жаш адамлагъа канкулланы кезиуде Калининград, Алтайгъа дери Россияны регионларында экскурсиягъа къатышурга амал болукдуу. Ол санда университетлени кампусларында эм общежитияларында токтаргъа онг табылыкъды.

Быйыл программа сына халда ишлеркиди. Экинчи жылда уа студенту.рф платформада окупчуларыбыз каникуллада сейр экскурсиягъа къатышып башларыкъдыла, ол бизни республикагъа да ачыкъ себеплик этеркиди, - деп къошанды Танзила Тахирова.

КМФУ-ну ректору болушучулукну, илиму техника проекте жаны бля департаментлени таматасы Махийланы Танзиланы командасы бля биз Велюкий Новгородта «Прекст-2121» битгерсерге проект-билем берюу интенсиуде таныштырылды. Ол кезиуде студентлерибиз Къабарты-Малкърны жокларына сорууланды да сюзгенди. Шимал Кавказда туризм айнырча

хар не да барды. Аны бля бирге вузла туризм бёлюмге кадрла хазырауда байламлыкъ жюрютседе кыйматлы болуукъ сунама. Келир жылда «Точка кипения» араланы башламчылыклары бля студент къауумла бир бирге болуукъ багырча болуукъ деп ишанырды. Ала регионла кылай бир туркуллары, экскурсияны, культура программаны, аш бля жалчытуу эмда башха сорууланды да жуукъ заманда жарашдыкъы керекди, - дегенди Россияны кырал туризм эм сервис университетини «Точка кипения» арасыны программада жаны бля таматасы Алексей Демченев. Махийланы Танзила уа университетте туризмден, саулуукъ сакълаудан, экологиядан, информация-коммуникация технологиядан ачыкъ специалтистени хазыралана аламан онгла болуукларыны эсге салгъанды.

Горные люди» турист студент клуб, экономика-менеджмент эм туризм кафедрда жаш тёлону ишлери жаны бля федерация да болушуп, быйыл похода хазырлануу, маршрутланы кырауу, жоюучуну артымагъын хазырауда дегенча тематикала бля байламлы тобешиле бардырганды. Ала Огъары Малкърда, Чегемде, Элбрусда да сейр жерлени жокълагъандыла. Туризм бёлюмде кеслерин айырымла кёргозген сейр адамла бля да тобешгендиле.

МАГОМЕТЛАННЫ Сулейман.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Окытуу аралагъа къошулады

Черек муниципал районда «Билим берюу» миллет проекте керге, Огъары Малкърны бля Жемталаны 1-чи номерли орта школларында «Точка роста» араланы къурулуш барды. Ала къурамлары толусунлай республиканы бирси жерлериндегиле келиширдикиле.

Арт заманда жашау кёргозгенича, сабилени къошакъ халда билимлерин ёсдюруге онг табылгъаныны хайрындан ала конкурслада эм олимпиадала да жетишилме болуурдыла.

Араланы физикадан, химиядан, биологиядан, физиологиядан эм экологиядан цифралы лабораториялары, энчи илиму-излем иш бардырча оборудованиланы эм башха затлары да болуурду. Алада билим берюу быйыл 1 сентябрьде башлангырыды.

«Эсге сала айтсакъ, «Билим берюу» миллет проектин керге, биологиядан «Точка роста» арала Огъары Малкърны 2-чи номерли орта школунда, Бабугентни, Герпегежни, Аудишерни мектеплеринде да ачылгъандыла. Ол санда энчи кабинет Бабугентни кадет школ-интернатында да барды.

КурдАлАНЫ Сулейман.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛЯ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

<p>Баш редактор КЪОНАКЪЛАННЫ Хасан</p> <p>РЕДАКЦИЯ: ТЕКУЛАННЫ Хауа (баш редактору орунбасары), ЖАНУРАЗЛАННЫ Назабат (баш редактору орунбасары), ТОКУЛЛАНЫ Юнус (жоюулы секретары), МУСУКАЛАННЫ Сакнат, ТИКАЛАННЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УЛБАСЛАНЫ Мурат.</p>	<p>ТЕЛЕФОНЫ: Редактору примойи - 42-63-01. Баш редактору орунбасары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретарь - 40-93-42, Коррентора - 42-63-52.</p> <p>РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ: Почитка эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Культура - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-83, 40-59-18. Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окытуучу бля байламлакъла хозроотуу эм жазылуу - 42-37-94. Энчи корреспондент - 42-68-72. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.</p>	<p>Редакция авторла бля жазгъат жюрютейди. Къол жазмагъа рецензия этимейди эм арлагъа къайтарымайдыла.</p> <p>Гаргетле басмангъаны материалла айыналган омонда рекламаны омон бля келишимге болуукдуу. Алада айтхалган хар зат ючюн Россия Федерацияны Басманы юсюнден законна тишилдиликте материалла авторлары кеслери жууалдыла.</p> <p>Редакция авторлардан 400 габет тегинден (машина бля жазылган 5-6 бет) кичине аймайды.</p> <p>Газет Савляны, информация технологияны эмда адалады коммуникативланы ишлери жаны бля федерал назор кулукъу (Роскомнадзор) Къабарты-Малкърда управленисыды.</p> <p>2016 жылда 19 декабрьде регистрация этгенлиди. Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893</p>	<p>Газетни басмагъа «КМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.</p> <p>Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмангъанды. Ставропольск, ул. Инноваций орам, 5а</p> <p>Газетлени ишленис тапшыруу ючюн КМР-ни почта сыймасы федералый Управленисы жууалды.</p> <p>Телефон: 76-01-21</p> <p>Газетлени роингагъа сатуу ючюн КМР-ни «Роспечать» ашкеро обществосу жууалды.</p> <p>Телефон: 42-69-34</p> <p>Газет майыкъда юч керге чыгъады - Геюрге, орта, шабат кюнлесе.</p>	<p>Номерте графикте керге 19.00 сагъатда къол салында. 20.00 сагъатда къол салынганды</p> <p>ГАЗЕТНИ НОМЕРИ ЧЫГЪАРГАНЛА:</p> <p>КурдАланы Сулейман - деюрунай редактор; Кучуланы Сайрат, Кегенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасарлары; Балланы Феруза (1,2-чи бетле), Гелланы Валентина (3,4-чи бетле) - корреспондент.</p> <p>Тираж 1217 экз. Заказ № 1870 Багысы 10.01 сому.</p>	<p>РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗАТЛАНЫ АДРЕСИ:</p> <p>КурдАланы Сулейман - деюрунай редактор; Кучуланы Сайрат, Кегенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасарлары; Балланы Феруза (1,2-чи бетле), Гелланы Валентина (3,4-чи бетле) - корреспондент.</p> <p>36000, Нальчик шахар, Ленин алы проспекте, 5</p> <p>электрон почта: elbor_50@mail.ru</p>
---	--	---	---	--	--